

Nr 202.

Utlåtande i anledning av väckt motion om förbättrad löneställning för förrådsunderofficerare vid försvarsområdena m. m.

(5:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Lindberg* väckt motion (II: 1) har hemställts, att riksdagen ville besluta dels att tjänstebenämningen »förrådsunderofficer» ändras till »Fo-förrådsförvaltare», dels att Fo-förrådsförvaltare skall åtnjuta lön enligt löneklass Ma 24 samt dels att Fo-förrådsförvaltare skall underkastas uniformsplikt och i enlighet härmed åtnjuta ekiperingsersättning.

Till stöd för ifrågavarande yrkande anför motionären följande.

I de löneuppflyttningar som under senare tid vidtagits för tjänstemän av olika grader har förrådsunderofficerarna vid försvarsområdena icke varit medtagna. Orsaken härtill torde vara att söka i det förhållandet att de icke haft någon organisation, som företrätt deras intressen vid de förhandlingar som förts inför tjänsteförteckningsrevisionen.

Förrådsunderofficerarnas sammanlagda antal är 19. De är fördelade med tre i varje milo utom i fjärde milot, där antalet är fyra. Arbetsuppgifterna för dessa underofficerare är ganska betungande enär de förråd, som de har uppsikt över och omvårdnaden om, är spridda över hela försvarsområdet. De är uppbördsmän och ansvariga för ganska stora förråd av olika utrustningsmateriel såsom intendentur-, veterinär- och sjukvårdsmateriel m. m. Från Fo-förråden utlämnas materiel till de frivilliga försvarsorganisationerna samt i viss utsträckning även till manskap vid de årligen återkommande krigsförbandsvisa övningarna. Vad gäller de frivilliga organisationerna sker personlig utrustning för varje man utom för hemvärdet. De som personligen utrustas vållar de största besvären, i det att här måste förrådsunderofficeraren bevaka att utrustningen återkommer sedan kursen eller kommenderingen upphört. Ofta måste låntagaren sökas i sitt hem, vilket kan vara nog så tidskrävande, särskilt då flyttning skett. Många gånger lämnas icke utrustningen tillbaka utan måste hämtas. Vad gäller hemvärdets förråd skall inspektion ske vid olika tider, och ganska ofta måste hemvärnscheferna erhålla hjälp med uppläggning av förråds-matrikel samt lämnas råd och anvisningar för materielens rätta vård.

Viss materiel, som icke är av personlig karaktär, skall också utlånas från Fo-förrådet vid övningar. Beträffande denna materiel måste tillses att den återlämnas inom föreskriven tid och att den är i fullgott skick vid återlämnandet.

Utrustningen av de frivilliga organisationernas medlemmar sker som regel under kvällstimmar. Hemvärdet behöver ofta ha möjlighet att ut-

kvittera sin materiel på kvällarna. Detta gör att arbetsdagen blir utökad med ett par tre timmars kvällstjänstgöring under två å tre kvällar per vecka. Vidare måste en del inspektionsarbeten utföras under söndagar.

Titulaturen »förrådsunderofficer» bör avskaffas, enär den icke användes i dagligt tal. Allmänt användes titulaturen »förrådsförvaltare», varför lämpligast vore att titeln ändras till »Fo-förrådsförvaltare».

En annan fråga som har med löneförmånerna att skaffa är frågan om uniformsplikt. Samtliga som har uniformsplikt erhåller ekiperingsbidrag. De underofficerare varom här är fråga har ingen uniformsplikt, men måste oftast gå klädda i uniform, enär denna tjänstgör såsom legitimation vid de olika förrättningar som förrådsunderofficerarna måste deltaga uti. Denna anordning är så mycket mera befogad som arvodister i officersbefattningar har uniformsplikt.

Redan från början ansågs det motiverat att de arvodesanställda förrådsunderofficerarna erhöll en lön som översteg övriga underofficerares med en löneklass. Vid den tidpunkten var det icke klart hur stor arbetsbördan skulle bli. Det har visat sig att arbetsuppgifterna blivit betydligt större än från början var äsyftat, varför det nu måste anses vara rättvist att uppflyttning sker med en löneklass eller från Ma 23 till Ma 24.

Över förevarande motion har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *försvarets civilförvaltning* avgivit utlåtande och därvid anfört följande.

På grundval av en mellan 1949 års tjänsteförteckningskommitté, å ena sidan, samt Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund och Tjänstemännens centralorganisation, å andra sidan, den 6 mars 1952 träffad överenskommelse framlades i prop. 1952:107 förslag till omläggning fr. o. m. den 1 juli 1952 av lönegraderna för militära beställningshavare, innebärande lönegradsuppflyttningar för furirer t. o. m. överstelöjtnanter (motsvarande). Enligt en till förslaget i denna del fogad anmärkning förutsattes, att arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning omreglerades, anslutning till de föreslagna ändrade löneställningarna för militär personal. I prop. 1952:107 framlagda förslag bifölls av riksdagen (statsutsk. utl. 1952:153 och riksd. skr. 1952:330). I anslutning härtill ha genom Kungl. Maj:ts brev den 6 juni 1952 angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 under riksstatens fjärde huvudtitel fastställts de högre arvoden för innehavare av befattningar för pensionerad personal, som föranletts av den sålunda fr. o. m. den 1 juli 1952 genomförda löne regleringen för militära beställningshavare. Genom brev den 30 juni 1952 (TLA 113) vidtog Kungl. Maj:t vidare vissa ändringar i Kungl. Maj:ts brev den 30 juni 1947 (TLA 179) med bestämmelser rörande arvodesbefattningar för pensionerad personal vid försvaret m. m., innefattande bl. a. anpassning av arvodesbefattningarna till de för de militära beställningarna nya lönegraderna. På sätt såväl chefen för armén som statens organisationsnämnd framhållit¹, ha genom de sålunda vidtagna åtgärderna arvodena för innehavare av arvodesbefattning såsom förrådsunderofficer vid försvarsområdesstab fr. o. m. den 1 juli 1953² höjts till att numera motsvara lön i 23 löneklassen löneplanen 1 (tidigare 21 löneklassen). Motionärens

¹ Yttrandena intagna i det följande. — ² skall vara 1952.

uttalande, att ifrågavarande förrådsunderofficerare icke omfattats av »de löneuppflyttningar som under senare tid vidtagits för tjänstemän av olika grader», är sålunda icke med verkligheten överensstämmande, låt vara att någon individuell prövning av löneställningen för skilda arvodesbefattningar icke kommit till stånd.

Vad angår motionärens yrkande om uppflyttning av arvodesbefattningarna för förrådsunderofficer vid försvarsområdesstab från 23 till 24 löneklassen delar civilförvaltningen arméchefens och organisationsnämndens uppfattning, att hithörande lönespörsmål bör behandlas i samband med en allmän översyn av löneställningen för arvodespersonalen inom försvaret. Civilförvaltningen vill i detta sammanhang erinra, att ämbetsverket, som vid skilda tillfällen haft att i yttranden till Kungl. Maj:t taga ställning till från olika håll framförda förslag om omvärdering i lönehänseende av arvodesbefattningar, därvid framhållit angelägenheten av en allmän översyn av hithörande frågor. I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom brev den 1 juni 1951 (regleringsbrevet, s. 3) åt civilförvaltningen att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning om behovet av en dylik översyn samt förslag om i vilken form en sådan borde komma till stånd. I underdånigt yttrande den 18 april 1952 över en av chefen för armén gjord framställning rörande löneställning för arvodespersonal (exp. genom civildepartementet) framhöll civilförvaltningen, bl. a., att då för det dåvarande inom tjänsteförteckningskommittén påginge en allmän översyn av de tjänster, såväl militära som civilmilitära, vilka icke redan behandlats av kommittén och icke heller berörts i prop. 1952:107, det förefölle civilförvaltningen, som om det naturligaste vore att i samband med denna översyn jämväl arvodesbefattningarna komme under kommitténs prövning. Civilförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte — med ändring av beslutet den 1 juni 1951 — uppdraga åt 1949 års tjänsteförteckningskommitté att verkställa omprövning av löneställningarna för sådana befattningar, vilka avses för pensionerad militär personal. Såvitt civilförvaltningen har sig bekant, har kommittén icke erhållit något dylikt uppdrag. Någon allmän omprövning av löneställningen för arvodesbefattningarna med ställningstagande till den inbördes relationen i lönehänseende mellan de olika arvodesbefattningarna har följaktligen icke kommit till stånd.

Mot bakgrunden av de från skilda håll framställda yrkandena om jämknings- och löneställningsändringar för arvodesbefattningar inom försvaret finner civilförvaltningen behovet av en översyn i förevarande hänseende ådagalagt. Då tjänsteförteckningskommittén numera torde hava i allt väsentligt avslutat sitt arbete, anser civilförvaltningen denna översyn böra få formen av en särskild sakkunnigutredning.

Vad härefter angår motionärens yrkande att tjänstebenenämningen »Förrådsunderofficer» skall ändras till »Fo-förrådsförvaltare» må framhållas, att tjänstebenenämningen »förrådsförvaltare» icke såsom arméchefen i sitt yttrande framhållit enbart användes för förvaltarutbildad personal i förvaltarbeställning, utan förekommer även på andra håll. Sålunda må exempelvis nämnas, att förrådsförvaltar-tjänster finnas inrättade, i Ce 22 och Ce 19 vid kungl. krigsmaterielverkets lokalförvaltningar, de centrala flygverkstäderna samt arméns centrala intendenturanstalter samt i Cg 19 vid VII militärbefälsstaben.

För egen del anser civilförvaltningen, mot bakgrunden av de arbetsuppgifter, som äro förenade med ifrågavarande arvodesbefattningar, det i

och för sig icke uteslutet att tjänstebenämningen »förrådsförvaltare» skulle kunna befinnas adekvat i förevarande sammanhang. Den väckta frågan torde emellertid få anses utgöra ett spørsmål av natur att böra komma under bedömande i samband med en eventuell allmän översyn av de statliga tjänstebenämningarna. I varje fall torde den i det föregående omfördälda utredningen rörande löneställningen för arvodesbefattningarna för pensionerad militär personal böra avvaktas, innan något åtgöres beträffande yrkandet i denna del.

Vad slutligen angår det av motionären framställda förslaget, att förrådsunderofficerarna vid försvarsområdesstaberna skola underkastas uniformsplikt med rätt att åtnjuta ekiperingsbidrag har bl. a. frågan härom, såsom framgår av arméchefens yttrande i ärendet, underställts Kungl. Maj:ts prövning genom skrivelse från försvarsstabschefen den 17 juli 1952, vari denne i samråd med cheferna för armén, marinen och flygvapnet hemställt, att gällande bestämmelser om uniformsplikt för militära beställningshavare måtte göras till föremål för översyn. Avskrift av försvarsstabschefens skrivelse finnes bilagd arméchefens yttrande i ärendet.

Enligt civilförvaltningens uppfattning synas skäl tala för att förrådsunderofficerarna vid försvarsområdesstaberna åläggas bära uniform vid all tjänsteutövning. Lika med försvarsstabschefen anser ämbetsverket denna fråga dock icke kunna upptagas till bedömande särskilt, utan bör densamma bli föremål för prövning i samband med en allmän översyn av bestämmelserna rörande uniformsplikt för de militära beställningshavarna. Civilförvaltningen kan följaktligen icke heller i denna del tillstyrka bifall till motionen.

Chefen för armén har i sitt ovan omnämnda yttrande anfört följande.

Förrådsunderofficerarna vid försvarsområdesstaberna ha den 1 juli 1952 uppflyttats från löneklass 21 i löneplan 1 till löneklass 23. Statens organisationsnämnd har vid undersökningar vid försvarsområdesstaberna icke funnit skäl att ytterligare höja löneställningen för denna kategori arvodesbefattningar framför övriga.

Chefen för armén anser, att frågan om lönehöjning för ifrågavarande kategori bör behandlas i samband med en allmän översyn av löneställningen för arvodespersonalen inom försvaret.

Tjänstebenämningen förrådsförvaltare användes för förvaltarutbildad personal i förvaltarbeställning. Den bör icke avses för förrådsunderofficer.

I underdånig skrivelse (Fst/PV nr 56: 3, 17 juli 1952) har chefen för försvarsstaben efter samråd med försvarsgrenscheferna hemställt, att gällande bestämmelser om uniformsplikt för militära beställningshavare göres till föremål för översyn. I denna skrivelse har från arméns sida bl. a. framställts önskemål att uniformsplikt införes för förrådsunderofficerarna vid försvarsområdesstaber.

Det tidigare berörda yttrandet från *statens organisationsnämnd* är av följande lydelse:

Motionären framhåller inledningsvis, att förrådsunderofficerare vid försvarsområdena icke varit medtagna i de löneuppflyttningar, som under senare tid vidtagits för tjänstemän i olika grader. Nämnden vill erinra om att ifrågavarande förrådsunderofficerare fr. o. m. den 1 juli 1952 i sam-

band med viss lönerreglering för övriga befattningshavare inom försvaret uppflyttats från arvode motsvarande lön i löneplan 1 till löneklass 23 eller en löneklass över den för fanjunkare från nämnda tidpunkt gällande slutlöneklassen.

Vid de organisationsundersökningar, som nämnden verkställt vid försvarsområdena, har nämnden kommit till att såsom uppbördsmän för intendentur-, veterinär-, sjukvårdsmateriel m. m. bör, liksom nu är fallet, avses underofficer i arvodesbefattning. Nämnden har därvid icke funnit skäl att ifrågasätta någon ändring i löneställningen för dessa befattningshavare. Någon anledning att höja löneförmånerna särskilt för denna kategori arvodesbefattningar synes därför icke förefinnas, utan bör frågan om en lönehöjning ses i sammanhang med övriga arvodesbefattningars löneställning inom försvaret. Denna fråga är bl. a. beroende av hur pensionsåldersfrågan m. m. för militära befattningshavare kommer att lösas.

Ifrågasatt ändring av tjänstebenämningen för befattningshavarna kan nämnden icke biträda.

Utskottet. Såsom av de föreliggande yttrandena framgår har arvoden för innehavarna av arvodesbefattning såsom förrådsunderofficer vid försvarsområdesstab fr. o. m. den 1 juli 1952 höjts till att numera motsvara lön i 23 löneklassen mot tidigare 21 löneklassen. Huruvida, på sätt i motionen yrkas, en ytterligare förbättring bör ske, är en fråga som inte bör komma under bedömande annat än i samband med en allmän översyn av löneställningen för arvodespersonalen inom försvaret. Utskottet kan därför inte förorda bifall till motionsyrkandet på denna punkt.

Till de i motionen berörda frågorna om ändrad tjänstebenämning samt uniformsplikt synes utskottet ställning icke böra tagas i nu förevarande sammanhang.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen II:1 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 1 december 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 203.